

5

**EL PROTAGONISME
DE TOTS ELS BATEJATS
EN UNA ESGLÉSIA
SINODAL MISSIONERA**

EQUIP SINODAL DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

Índex

- 01 ——— Introducció
- 02 ——— Coordenades de l'horitzó sinodal
- 03 ——— Ministeris instituïts
- 04 ——— Càrrecs de responsabilitat
a les diòcesis
- 05 ——— En els processos de discerniment,
presa de decisions,
rendició de comptes i avaluació
- 06 ——— El servei a una cultura
de l'encontre i de la solidaritat
- 07 ——— Consideracions finals

Introducció

El *Document final* [DF] del Sínode desplega un escenari amplíssim i prometedor de funcions i activitats que poden assumir i desenvolupar tots els batejats; també els batejats no ordenats poden exercir un protagonisme amb funcions de lideratge capaç d'enriquir la figura de l'Església.

Aquesta perspectiva podrà configurar una Església sinodal i missionera en el sentit ple de l'expressió. Convé subratllar aquest aspecte: no es tracta simplement de fomentar o potenciar el paper actiu dels batejats; l'objectiu fonamental és la configuració d'una Església sinodal i missionera; aquesta serà una realitat efectiva quan l'Església es visqui no com «la simple suma dels batejats, sinó com el subjecte comunitari i històric de la sinodalitat i de la missió» (DF 17). Aquest subjecte comunitari adquirirà consistència en la mesura que els laics (és a dir, els no ordenats) aconseguixin protagonisme i lideratge, assumeixin competències precises, exerceixin ministeris rellevants, i siguin reconeguts com a actors en la vida eclesial.

Aquest horitzó no constitueix una novetat absoluta, perquè ja hi havia tasques i activitats exercides per laics. No obstant això, la reflexió i el discerniment sinodal proposa un canvi significatiu: les possibilitats que ja existeixen quedaven frenades perquè en el fons s'atribueixen als ministeris ordenats el veritable protagonisme i l'autèntica representativitat a l'Església; les tasques o les funcions dels laics queden (de manera més o menys implícita) al nivell de l'ajuda, de la suplència o de la delegació; la perspectiva oberta pel Sínode sobre la sinodalitat pretén posar en relleu tot l'abast eclesial i eclesiològic del protagonisme laical. En aquesta direcció ha d'apuntar tant el desenvolupament de les possibilitats ja existents com l'exploració de nous camins que s'obren en la vida i en la missió de l'Església.

Per això cal assenyalar les coordenades de l'horitzó obert pel Sínode i, en conseqüència, la lògica que ha d'orientar les actituds i les decisions (individuals i comunitàries) de cara al futur.

2. Coordenades de l'horitzó sinodal

2. Coordenades de l'horitzó sinodal

Per poder captar en tot el seu abast aquest nou horitzó i donar consistència al subjecte eclesial comunitari hem d'explicitar algunes pressuposicions que brollen de l'entranya de la sinodalitat:

A

El testimoniatge originari de la Pasqua

El testimoniatge originari de la Pasqua, al servei del qual existeix l'Església, és realitzat des del principi per deixebles diversos: Maria Magdalena, Joan, Pere; cadascun d'ells «busca el Senyor a la seva manera; cadascun té el seu paper en l'alba de l'esperança» (DF 13); gràcies a la seva contribució singular es configura **un subjecte comunitari, protagonista i responsable**, perquè tots ells es troben en la mateixa barca i tots junts tiraran les xarxes en un projecte compartit. El relat evangèlic ofereix el marc i l'exemple per a entendre que cadascun dels protagonistes té una funció i un paper diferent, però tots són igualment necessaris perquè l'esdeveniment pasqual sigui celebrat, testimoniats i anunciat.

B

El Document final del Sínode

El *Document final* proposa com a subjecte comunitari una Església de relacions, centrada en les persones (més que en les estructures o en les regulacions canòniques sorgides en un context de cristiandat); aquestes relacions es van establir i desenvolupant sobre la base de la diversitat de vocacions, carismes i ministeris que brollen de l'acció de l'Esperit, de la vida de l'Església i de l'exercici de la seva missió; en aquest dinamisme es va consolidant el teixit de les relacions eclesials; per tant, **cada batejat ha de preguntar-se quina és la seva vocació, què pot aportar al «nosaltres» eclesial**, on i com ha de «tirar les xarxes» juntament amb els altres (DF 80).

C

El protagonisme de les Esglésies locals

És fonamental subratllar que el *Document final* insisteix que en cloure's la fase celebrativa, l'octubre de 2024 a Roma, no acaba el procés sinodal sinó que s'obre un estadi diferent, no menys fonamental i decisiu: és el moment en què es **retorna el protagonisme a les Esglésies locals** en el seu context propi; d'elles en va sorgir el discerniment sinodal i s'hi ha d'implementar i fer realitat. Aquesta idea és subratllada amb força pel mateix papa Francesc en la Nota d'acompanyament mitjançant la qual assumeix el Document sinodal com a propi, per això amb valor magisterial. Les Esglésies locals en el seu context apareixen com el subjecte comunitari que ha de respondre a les necessitats del present amb el protagonisme de tots els batejats. És aquest l'àmbit eclesial per al discerniment i la creativitat, per a desenvolupar les possibilitats ja existents i per a desbrossar camins nous en què es faci palès el protagonisme i el lideratge efectiu dels batejats no ordenats.

D

Corresponsabilitat diferenciada

Per a avançar en aquesta direcció cal mantenir el criteri de la **corresponsabilitat diferenciada** entre els ministres ordenats i el conjunt dels batejats, homes i dones; aquells han de servir a l'harmonia del conjunt, en virtut de l'estructura jeràrquica de l'Església, perquè el Poble de Déu sigui un subjecte comunitari; al mateix temps s'introdueixen un parell de precisions il·luminadores (DF 92):

- 1) els ministres ordenats exerceixen un servei imprescindible, però no incondicional, perquè no es poden deslligar del «nosaltres» eclesial;
- 2) l'evolució històrica (en què s'han manifestat tendències al clericalisme) ha anat acumulant en els ministres ordenats un excés de competències que desequilibra en favor dels ordenats l'exercici de

la missió i de la representativitat eclesial; per això es demana un «discerniment més valent d'allò que pertany específicament al ministeri ordenat» (DF 74), per a mostrar que determinades tasques o funcions poden ser exercides per altres batejats no en virtut d'una delegació sinó com a expressió de la seva vocació baptismal (aquesta és una via privilegiada per a superar els riscos del clericalisme).

E

La participació de la dona

El Sínode convida especialment a facilitar **una participació més àmplia de la dona** en la vida i en la missió de l'església. L'Assemblea va demanar una aplicació plena de totes les possibilitats que la legislació de l'Església preveu en relació amb la dona. «No hi ha motius que impedeixin a les dones assumir papers de guiatge a l'església: allò que ve de l'Esperit Sant no es pot aturar» (DF 60).

F

El desafiament

El ventall de desafiaments i possibilitats és molt ampli, perquè s'estén a totes les dimensions de la vida de l'Església i a l'escenari de la missió; algunes d'aquestes possibilitats encara estan inexplorades, o no s'ha pres prou consciència de la seva importància o no se li dona tota la seva rellevància eclesial. Aquí s'imposa una de les tasques del present: sortir a trobar els mals que afecten el nostre món, les guerres i els conflictes armats, les barreres que divideixen les persones i els grups socials, les desigualtats econòmiques, els rostres múltiples de la pobresa, el racisme, la discriminació, la violació dels drets de les minories, l'escepticisme davant la democràcia, el descart dels no nascuts i dels malalts terminals...

Curar i guarir les relacions ferides en el si de la humanitat es converteix en testimoniatge cristià i en dimensió essencial de la missió eclesial. Especialment en un temps amenaçat per la crisi de la participació, els laics estan cridats a fer visible que tots som actors d'un destí comú; és insuficient una concepció individualista de la salvació o una concepció merament privada del compromís eclesial. Una Església de relacions en un món ferit reclama fer un pas més perquè també els **no ordenats despleguin la seva vocació i el seu carisma personal**.

Els cristians, de manera individual o associada, estan cridats a fer fructificar els dons que l'Esperit concedeix de cara al testimoniatge i l'anunci de l'Evangelí, en base a les vocacions, carismes i ministeris, sempre amb la meta posada en el bé comú, tant de l'Església com de la societat (DF 57). D'aquesta manera, gràcies a l'aportació de tothom, es consolidarà el subjecte comunitari i alhora l'Església podrà actuar com a profecia social.

Per a captar l'amplitud i la varietat de possibilitats convé enumerar els diversos camins que poden ser recorreguts perquè el subjecte comunitari es consolidi com a Església sinodal i missionera.

3. Ministeris instituits

3. Ministeris instituïts

Podem començar pels ministeris ja reconeguts des de Pau VI (*Ministeria quaedam*, 15 d'agost de 1972): el ministeri del lector i de l'acòlit, oberts recentment també a les dones, als quals cal afegir el ministeri de catequista (*Antiquum ministerium*, 11 de maig de 2021); el *Document final* els revalorava en considerar-los com un sacramental que configura la persona que l'exerceix. Per a atorgar-los més força eclesial es recomana que l'encàrrec es faci de manera oficial, fent-se públic, per a implicar la comunitat eclesial.

Aquests ministeris haurien d'accentuar el seu caràcter laical i alhora precisar i ampliar les seves competències. Per això cal repensar la recepció del document de Pau VI, evitant que quedin reduïts als qui es preparen per al presbiterat. Es podria aplicar a aquests ministeris el que es diu del diaconat: mereix un esforç d'avaluació les diferents maneres de recepció i de desenvolupament de la innovació que va introduir el Vaticà II.

En aquesta línia convé recordar també el ministeri extraordinari de la comunió, la presidència de celebracions dominicals en absència de prevere, l'administració de certs sacraments, l'assistència en celebracions del sacrament del matrimoni, l'actuació com a jutges en processos canònics... En aquest camp el *Document final* esmenta fins i tot la possibilitat d'ampliar les funcions i les competències dels no ordenats

**Es recomana que l'encàrrec es faci
de manera oficial, fent-se públic,
per a implicar la comunitat eclesial.**

En el ventall dels ministeris laicals hi ha realitzacions en altres contextos que poden il·luminar les decisions en els nostres contextos. Algunes d'aquestes realitzacions tenen més consistència i responsabilitats, com passa a l'Àfrica amb els catequistes i els líders de la comunitat; en virtut del context han adquirit una rellevància eclesial i una capacitat de lideratge més gran de la que tenen entre nosaltres el lector i l'acòlit.

A la llum del context caldria discernir en quina mesura es poden crear altres ministeris nous, si realment es perceben necessitats pastorals i socials; per exemple, es pot plantejar si cal instaurar el ministeri de l'escolta o de l'acompanyament; donada la situació psicològica i emocional de moltes persones en el nostre entorn es podria explorar aquesta possibilitat.

El sagrament del matrimoni ofereix el pressuposició per a desenvolupar ministeris que responguin a la missió específica de la família: aquesta ha d'actuar com a subjecte i no sols ser destinatària de la pastoral familiar; d'aquesta manera es pot desenvolupar el sentit de la família com a «Església domèstica» i fer present a la vida social el protagonisme de la família, les seves reivindicacions i les seves necessitats.

4. Càrrecs de responsabilitat a les diòcesis

4. Càrrecs de responsabilitat a les diòcesis

El *Document final* reafirma el desig que els laics estiguin presents en càrrecs de responsabilitat en el govern i en la planificació pastoral. En aquesta lògica s'han fet passos molt significatius en el nivell de la cúria romana (sobretot dins de l'òptica de *Praedicate Evangelium*): homes i dones ocupen càrrecs de direcció en els organismes vaticans (que abans eren exercits per bisbes o cardenals).

De manera anàloga s'obre camí i es van fent passos per a fomentar la presència de laics (homes i dones) en els equips de govern de les diòcesis, en les funcions d'administració o d'economia, en els serveis de la cúria diocesana i en els diversos departaments o sectors de la pastoral... D'aquesta manera es visibilitza progressivament el protagonisme dels cristians no ordenats. De fet, el Sínode ens demana que avaluem anualment la promoció de l'accés dels laics a llocs d'autoritat (DF 102d).

«La presència de no ordenats a les sessions del Sínode dels bisbes ha estat un signe clar que s'han trencat barreres considerades insalvables»

Per això cal valorar el creixement de casos en què laics, també nombroses dones, dirigeixen escoles, hospitals, centres d'acollida, serveis de caràcter social i caritatiu... Això, que ja forma part de l'entramat de la nostra vida eclesial, mereix una inserció més clara i expressa en l'organigrama de la diòcesi; és a dir, cal fer palès que aquestes funcions no són simplement tasques burocràtiques sinó expressió de la vida i de la missió de l'Església; un reconeixement més explícit de la seva eclesialitat, i per això la seva presència en els organismes diocesans, contribuirà a reconfigurar la imatge i el funcionament de l'Església.

La presència de no ordenats en les sessions del Sínode dels bisbes ha estat un signe clar que s'han trencat barreres considerades insalvables, sense que això difumini el caràcter episcopal de l'Assemblea; més aviat al contrari posa en relleu que fins i tot en els nivells màxims de discerniment i de decisió el ministeri ordenat ha d'actuar en el si del Poble de Déu; en els diferents moments o fases del procés sinodal (diocesà, nacional, continental) el protagonisme i el lideratge dels no ordenats ha estat palès i efectiu. Això no s'ha de reduir al camp estRICTE del procés sinodal, ha de ser implementat en l'organigrama de les diòcesis.

Aquesta experiència permet justificar la conveniència i les possibilitats de concilis provincials o regionals; aquests concilis són recomanats pel *Document final* per a treure'ls de l'oblit; constitueixen un àmbit superior de discerniment i de decisió, que no es produeixen al marge del conjunt del Poble de Déu, per la qual cosa també els laics són protagonistes, tant en la preparació com en el desenvolupament. Encara que sigui durant un període limitat de temps, i per tant no desemboquin en un ministeri estable, la presència dels no ordenats en aquests organismes eclesials adquireix un relleu especial com a exercici de sinodalitat i com a servei a la missió. Amb el mateix objectiu, es recomana la celebració periòdica d'assemblees eclesials.

**5. En els processos
de discerniment,
presa de decisió,
rendició de comptes
i avaluació**

5. En els processos de discerniment, presa de decisions, rendició de comptes i avaluació

Entre les novetats més grans del Sínode hi ha la rellevància que s'atorga als processos de discerniment, de presa de decisions, de rendició de comptes i d'avaluació. És una de les apostes de futur, perquè s'arriba a afirmar que s'hi juga en bona mesura la credibilitat del mateix procés sinodal. De cara a la transformació missionera de l'Església s'urgeix a la renovació dels organismes de participació (DF 79-108).

Per això és un horitzó prometedor en què els laics han d'exercir un lideratge efectiu, sobre la pressuposició d'una transparència que es demana a tots els nivells. El protagonisme i el lideratge dels laics es pot captar en una doble dimensió.

1

D'una banda, el fet mateix de la seva presència i participació, ja que les decisions i la rendició de comptes no han de quedar en mans només dels clergues. La presència dels laics en aquests àmbits contribueix a la consolidació del «nosaltres» eclesial: la seva presència ha de ser assumida de manera conseqüent, fent visible que aquestes funcions tan profundament sinodals no poden quedar reservades als ministres ordenats.

2

D'altra banda, es reconeix als laics més coneixement i experiència en els mètodes usats en l'àmbit professional i civil. En base a això, poden identificar i desenvolupar camins i mètodes concrets a aplicar en l'àmbit eclesial. Des de la seva experiència igualment poden plantejar itineraris formatius sobre les bones pràctiques que corresponen a la sensibilitat actual.

D'aquesta manera els laics tenen un protagonisme eclesiològic d'alt valor: la seva presència en aquests processos fa real la relació vital que ha d'existir entre qui presideix l'assemblea i el conjunt del Poble de Déu. Sense aquesta relació viva i sense aquest protagonisme, la sinodalitat quedaria en paraules buides.

6. El servei a una cultura de l'encontre i de la solidaritat

6. El servei a una cultura de l'encontre i de la solidaritat

Especialment en l'escenari de la missió és on el protagonisme i la iniciativa de tots els batejats, especialment dels laics, es pot manifestar de manera més palesa. En molts casos són camins a explorar, seguint un doble dinamisme:

- A** discernir els carismes de cadascú i les necessitats de la vida i de la missió de l'Església;
- B** la presa de consciència, per part de les comunitats eclesials, de la importància d'aquestes iniciatives, perquè no es vegin com a gustos particulars sinó com la realització d'una tasca que correspon al «nosaltres» eclesial.

Són camps nous, als quals cal donar cada vegada més importància, a mesura que s'enriqueix la consciència de missió. En aquest escenari cal ampliar el protagonisme de l'apostolat laical, davant del qual s'obren noves formes de presència i de lideratge. En els nous camins que s'obren cal comptar amb un tret d'aventura i d'experimentació. A *Estimada Amazònia* el papa Francesc demanava una major creativitat per a inculturar els ministeris en funció de les circumstàncies. El *Document final* insisteix que els qui emprenen aquest camí no se sentin sols, sinó que estiguin acompanyats pel conjunt de l'Església, de manera que apareguin com a enviats (DF 59). Això seria una realització de la sinodalitat: els nous àmbits ministerials són assumits per alguns, però ho fan en nom de tots; l'Església sinodal i missionera ha de viure aquest criteri: a l'Església tot és de tots; però, com que no tots ho poden fer tot, alguns assumeixen determinades responsabilitats en nom de tots i a favor de tots.

La valoració i el discerniment dels contextos, de les cultures, de les diversitats és un factor clau per a créixer com a Església sinodal i missionera. En el discerniment comunitari s'identifiquen les vocacions i els carismes

que l'Esperit fa florir a l'Església. Sens dubte són més abundants del que sembla a primera vista, i tenen més rellevància de la que se'ls reconeix normalment. La sinergia de cada batejat i del «nosaltres» eclesial conduirà sens dubte a identificar serveis ministerials i pastorals més variats que els vinculats a la litúrgia i a la catequesi. Cada batejat ha de respondre com a protagonista a les exigències de la missió en els contextos en què viu i treballa: la família, el compromís cívic, polític, social, ecològic, cultural..., és a dir, en totes les realitats temporals que han de ser transformades a la llum del Regne de Déu. Gràcies a vocacions concretes el subjecte eclesial comunitari enriquirà la seva sensibilitat i la seva experiència de missió, especialment en la nostra societat, tan complexa i tan ferida.

Els laics estan cridats a liderar iniciatives en favor de la reconciliació, de la promoció de la dignitat humana, de l'hospitalitat oferta als últims, de l'escolta sincera de les necessitats de les persones frustrades o desesperançades... Per aquestes vies la missió profètica de Crist es prolonga en la profecia social que realitza l'Església especialment en un món en què creixen les desigualtats socials i econòmiques, en què augmenta la desil·lusió davant dels sistemes polítics i democràtics, en què s'accentua la vulnerabilitat de les persones i de la creació, en què sorgeixen formes noves de pobresa...

En aquest horitzó s'obren itineraris múltiples, que ja estan recurrent nombrosos batejats, i que han de ser fomentats i recolzats amb sensibilitat i implicació més grans. N'enumerarem alguns d'actualitat especial.

A

Protagonisme al servei de la fraternitat en societats multiculturals

En el dinamisme del nostre món actual, les referències geogràfiques han quedat relativitzades; en les societats dinàmiques prima la mobilitat, la urbanització i per això la trobada entre grups socials de diverses creences

i procedències. L'encontre i la relació amb altres tradicions religioses forma part de l'experiència quotidiana; però no és fàcil, perquè contínuament brollen reticències, suspicàcies o rebutjos radicals. És un camp on és necessària la conversió relacional, generant relacions fraternes amb persones d'altres religions, races i cultures.

En un món fragmentat i dividit és especialment necessària l'aportació de l'Església, ja que en cas contrari quedaria enfosquida la missió i la dimensió profètica de l'Evangelí. Per això cal valorar el servei de les persones que es comprometen en aquestes cruïlles i nafres de la societat. Les iniciatives d'associacions i organitzacions formen part del teixit de la nostra vida eclesial, i el protagonisme laical imprimeix una empremta fecunda a la figura de la nostra Església.

B

En el si dels moviments socials

Els moviments socials són un signe de la vitalitat social i d'esperança col·lectiva: sorgeixen espontàniament per tal d'afrontar problemes que formen part de la vida col·lectiva, de l'existència en comú; les seves manifestacions són múltiples: atendre les necessitats del barri per a fer més habitables les ciutats, defensar els drets dels petits productors o consumidors, oposar resistència davant l'avenç de processos d'industrialització que posen en perill l'equilibri ecològic, denunciar el tràfic de persones o l'addicció al joc, identificar i sortir al pas de les noves formes de pobresa i de soledat...

S'obre un altre camp ampli per a la presència i l'acció dels batejats, per a aportar un testimoniatge necessari. Les realitzacions que ja existeixen poden servir d'exemple i d'estímul, ja que és una cosa que afecta tothom. Reclama per això el reconeixement de tothom i el discerniment sobre la possibilitat de desenvolupament ministerial.

C

En el continent digital

És una dimensió de la nostra existència que s'està afirmant cada vegada amb més força i intensitat, fins al punt de convertir-se en tret constitutiu de la globalització i del món unificat. Per això és un àmbit que ha de ser evangelitzat o almenys reconegut com a escenari fonamental dels esforços evangelitzadors del present i del futur.

És comprensible per això que s'hagi produït un floriment de vocacions, especialment entre els joves, per als quals el continent digital no és estrany o aliè. S'ha fet usual parlar de «missioners digitals» o d'«influencers catòlics», que estan fent present el missatge evangèlic en aquest món i en aquest llenguatge; això ha coincidit amb allò que alguns han considerat un «renaixement catòlic» entre els joves; al marge del valor o l'abast d'aquest fenomen, s'ha produït una inflexió significativa: el contingut cristià es fa present a les xarxes socials sense les connotacions negatives del passat. Això desplega unes possibilitats enormes per a vocacions que imprimeixin un segell positiu a la imatge de l'anunci cristià. A més, adquireix més relleu perquè el protagonisme correspon als joves.

D

En els espais supranacionals

Recentment ha anat prenent relleu en l'Església l'emergència d'«espais eclesials supranacionals», que van més enllà de les configuracions actuals heretades del passat. De manera especial, l'Amazònia ha vist reconeguda la seva peculiaritat i identitat. Per això, reclama un tractament pastoral i uns desenvolupaments ministerials que responguin millor a les seves necessitats i possibilitats. En el context mundial actual adquireix un relleu més gran per la seva dimensió i les seves repercussions ecològiques. Pot actuar per això com a profecia social, a la llum de *Laudato sí'* i *Fratelli tutti*.

Aquests processos s'han anat sedimentant en organismes com la Xarxa Eclesial Panamazònica (REPAM) i la Conferència Eclesial de l'Amazònia (CEAMA). Aquest desenvolupament des del nostre punt de vista interessa per dues raons:

- a) integra circumscripcions eclesiàstiques que ja pertanyen a les Conferències episcopals de diversos països, i que per això porta a una reconfiguració més creativa;
- b) el projecte implica com a protagonistes diferents membres del Poble de Déu, de manera que se superen els riscos del clericalisme. El Sínode de l'Amazònia i l'exhortació apostòlica *Estimada Amazònia* del papa Francesc proposen conscientment un espai més gran per al lideratge i el protagonisme de dones i de laics en general.

En la mateixa lògica s'ha contemplat la Mediterrània, com a espai geogràfic format per països diversos, de diferents continents, unificat per un problema que afecta (per les seves repercussions i pel seu simbolisme) el món sencer: la immigració, la mobilitat, amb les dosis de patiment i de morts per tots conegudes. És un camp obert igualment a noves vocacions, a la profecia social i al protagonisme laical. En la mateixa lògica el *Document final* esmenta la conca del riu Congo, que compta ja amb alguns precedents que apunten en aquesta direcció.

7. Consideracions finals

7. Consideracions finals

Hem vist un ampli ventall de possibilitats de protagonisme i de lideratge que correspon també als no ordenats. Perquè tinguin eficàcia real i compleixin els seus objectius, convé subratllar alguns aspectes:

- A** Aquestes activitats dels batejats no s'han de considerar una cosa superficial o secundària o com a mera delegació, ja que en aquest cas no sortiríem del clericalisme i quedaria bloquejat el dinamisme de la sinodalitat.
- B** Perquè això sigui real cal donar-li tot el seu paper al «nosaltres» eclesial, ja que així el batejat no se sentiria sol i el conjunt dels cristians es configuraria efectivament com a subjecte comunitari.
- C** El *sensus fidei fidelium* adquireix d'aquesta manera concreció, mostrant que la fe no és només una cosa merament teòrica o doctrinal, sinó que està inserida en el dinamisme de la vida real i per tant de la missió.
- D** Els sagraments d'iniciació adquireixen així el seu sentit ple: el Baptisme (com ja hem anat indicant) però també la Confirmació, com a sagrament de l'Esperit de cara a la missió de Pentecosta, i l'Eucaristia que dona unitat als seus múltiples membres; d'aquesta manera es fa visible la base sacramental de l'ésser cristià i d'una Església sinodal i missionera.
- E** Per a ser veritables deixebles missioners i subjectes actius de l'evangelització cal una formació integral, contínua i compartida de tots els batejats, que tinguin cura de totes les dimensions de la persona (DF 142-144).

- 01** — Quines crides personals descobreixes en llegir el text?
- 02** — Des de la teva realitat, quines coordenades d'horitzó sinodal trobes a faltar?
- 03** — Quins ministeris coneixes? Quins altres ministeris caldria posar en marxa en aquests moments?
- 04** — Quines accions caldria posar en marxa en les nostres comunitats per a recolzar el compromís dels laics en les realitats temporals (família, treball, política, cultura...)?
- 05** — En la teva comunitat, parròquia, diòcesi..., quines tasques assumeixen responsablement els laics i quins passos es poden donar?

AGRAÏM AL PROFESSOR ELOY BUENO DE LA FUENTE
LA COL·LABORACIÓ PER A L'ELABORACIÓ D'AQUEST DOCUMENT

